

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

ATVEJO ANALIZĖ - TAS® 33 Pelnas, tenkantis vienai akcijai

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Copyright 2021, Istanbul University

ATVEJO ANALIZĖ – 33-asis TAS „Pelnas, tenkantis vienai akcijai“

Ivadas

Pelnas vienai akcijai (PVA) yra dažniausiai naudojamas rodiklis, skirtas įvertinti ūkio subjekto finansinius rezultatus per skirtingus laikotarpius ir palyginti su įvairių ūkio subjektų finansiniais rezultatais. 33-iajame TAS aptariamos dvi skirtingos pelno vienai akcijai apibrėžtys, t. y. pagrindinis pelnas vienai akcijai ir sumažintas pelnas vienai akcijai.

Šio atvejo analizės tikslas – aptarti pagrindinio ir sumažinto pelno vienai akcijai apskaičiavimą ir atskleidimą, kuris finansinėse atskaitose turėtų būti atliekamas taikant 33-ojo TAS nuostatas.

Atvejo informacija

Įmonė „Agro-Int“ buvo įsteigta 1942 m. Turkijoje. Pagrindinė bendrovės veikla – žemės ūkio trąšų gamyba ir prekyba jomis. Įmonės misija – užtikrinti didžiausią naudą tvariam žemės ūkio sektoriaus augimui. Tęsiant šią misiją nuspręsta įsteigti naują organizaciją Uzbekistane. Po ilgų paieškų buvo pasamdytas vadovas, mokantis anglų, turkų ir uzbekų kalbas. Vadovas gyvena Kazachstane, įmonės „Agro-Int“ generalinis direktorius norėjo, kad vadovas persikeltų į Uzbekiją. 2022 m. balandžio 1 d. vadovas gavo 15 000 akcijų opcioną po 3 PV* už akciją.

Įmonės nuosavas kapitalas 2021 m. sausio 1 d. buvo 1 000 000 PV. 2022 m. kovo 1 d. iš viso buvo išleista 200 000 naujų papildomų emisijų. Bendrovės nuosavas kapitalas ir pelnas 2021 m. sausio 1 d. ir 2022 m. sausio 1 d. sudarė:

Straipsnis	2021 m. sausio 1 d.	2022 m. sausio 1 d.
Nuosavas kapitalas, PV	1 000 000	1 200 000
Grynasis pelnas, PV	450 000	550 000

Įmonė „Agro-Int“ nuo 2020 m. yra sudariusi neapibrėžtųjų akcijų sutartį. Pagal šią sutartį 1 % pelno bus paskirstyta vadovams kaip akcijos, jei grynasis pelnas viršys 500 000 PV.

2021 m. rugpjūčio 1 d. ūkio subjektas pardavė 3 000 konvertuojamųjų obligacijų. Obligacija gali būti konvertuojama į 3 paprastąsias akcijas. 2022 m. už konvertuojamųjų obligacijų palūkanas buvo sumokėta 2 400 PV. Palūkanos, kurios buvo sumokėtos konvertuojamųjų obligacijų turėtojams 2021 m., sudarė 1 000 PV. Pelno mokesčio tarifas 2021 m. ir 2022 m. buvo 20 %.

Bendrovės akcijų rinkos kaina pateikiama žemiau esančioje lentelėje.

Metai	Minimali rinkos kaina, PV	Maksimali rinkos kaina, PV	Vidutinė rinkos kaina, PV
2021	1	3	2
2022	1	5	4

Klausimai diskusijai

1. Aptarkite pagrindinio pelno vienai akcijai ir sumažinto pelno vienai akcijai reikšmę ir svarbą finansinių ataskaitų vartotojams.
2. Apskaičiuokite bendrovės „Agro-Int Company“ 2021 m. ir 2022 m. pagrindinį pelną vienai akcijai ir sumažintą pelną vienai akcijai.

* PV – piniginiai vienetai.

ATVEJO ANALIZĖS SPRENDIMAS – 33-asis TAS „Pelnas, tenkantis vienai akcijai“

1. Pagrindinis pelnas vienai akcijai parodo, kiek įmonė faktiškai uždirba vienai akcijai. Tuo tarpu sumažintas pelnas vienai akcijai suteikia finansinių ataskaitų vartotojams galimybę pamatyti įmonės ateitį. Ūkio subjekto potencialių paprastųjų akcijų buvimas rodo tikimybę, kad akcijų skaičius ateityje padidės. Įgyvendinus šią galimybę, dabartiniu laikotarpiu sumažės turinčiųjų akcijas partnerystės rodiklis. Sumažintas pelnas, tenkantis vienai akcijai, suteikia informacijos apie tai, koks pelnas, tenkantis vienai akcijai, būtų buvęs, jei potencialios paprastosios akcijos būtų konvertuotos į paprastąsias akcijas

2.

Pagrindinis pelnas vienai akcijai

33-iajame TAS aptariamos dvi skirtingos pelno vienai (PVA) akcijai apibrėžtys, t. y. pagrindinis pelnas vienai akcijai ir sumažintas pelnas vienai akcijai. Pelno dydis, apskaičiuotas atsižvelgiant į ūkio subjekto neapmokėtų paprastųjų akcijų skaičių, vadinamas pagrindiniu pelnu vienai akcijai. Išleidus akcijų emisiją, bendri ūkio subjekto ištekliai nesikeičia, tačiau bendras akcijų skaičius keičiasi. Tokiu atveju, kad būtų galima palyginti laikotarpius, pelnas vienai akcijai turi būti koreguojamas pagal anksčiausio pateikto laikotarpio pradžią, neatsižvelgiant į faktinę išleidimo datą. Apskaičiuojant pagrindinį įmonė „Agro-Int“ pelną vienai akcijai 2021 m., reikėtų atsižvelgti į 2022 m. išleistų akcijų emisijų poveikį.

2021-12-31	2022-12-31
2021 m. įmonė turėjo 1 000 000 PV nuosavo kapitalo, 1 000 000 akcijų ir 450 000 PV grynojo pelno. 2022 m. bendrovė išleido 200 000 naujų akcijų. Siekiant palyginti laikotarpius, apskaičiuojant 2021 m. pagrindinį PVA reikėtų atsižvelgti į naujas akcijų emisijas, išleistas 2022 m.; $\text{Pagrindinis PVA} = \frac{450\,000}{1\,000\,000 + 200\,000}$ $\text{Pagrindinis PVA} = 0,375\text{ PV}$	2022 m. įmonė turėjo 1 200 000 PV nuosavo kapitalo, 1 200 000 PV akcijų ir 550 000 PV grynojo pelno. $\text{Pagrindinis PVA} = \frac{550\,000}{1\,200\,000}$ $\text{Pagrindinis PVA} = 0,4583\text{ PV}$

Sumažintas pelnas vienai akcijai

Sumažintas pelnas vienai akcijai taip pat apskaičiuojamas dalijant pelną arba nuostolius, priskirtinus paprastosioms akcijoms, iš paprastųjų akcijų skaičiaus. Tačiau šiame skaičiavime skaitiklis ir vardiklis turėtų būti koreguojami atsižvelgiant į potencialių paprastųjų akcijų poveikį. Akcijų pasirinkimo sandoriai, neapibrėžtųjų akcijų susitarimai ir konvertuojamos obligacijos yra potencialios paprastosios akcijos.

AKCIJŲ PASIRINKIMO SANDORIS: einamuoju laikotarpiu išleistos pasirinkimo galimybės laikomos realizuotomis laikotarpio pradžioje.	
2021-12-31	2022-12-31
2022 m. balandžio 1 d. vadovui buvo suteikta 15 000 akcijų opcionai po 3 PV už akciją. Taigi jie neturi įtakos 2021 m. sumažintam PVA.	2022 m. balandžio 1 d. vadovui buvo suteikta 15 000 akcijų opcionai po 3 PV už akciją. Todėl jį jas reikėtų atsižvelgti. Pajamos, gautos pasinaudojus opcionais, yra: $15\ 000 \times 3 = 45\ 000\ PV$ Paprastųjų akcijų, kurias galima įsigyti iš rinkos už vidutinę rinkos kainą, skaičius yra: $\frac{45\ 000}{4} = 11\ 250\ akcijos$ Šios akcijos mažina PVA. Akcijos, turinčios PVA mažinantį poveikį yra: $15\ 000 - 11\ 250 = 3\ 750$ Šios akcijos gali turėti mažinamąjį poveikį ir jį jas reikėtų atsižvelgti apskaičiuojant PVA. Taigi PVA yra: $\frac{550\ 000}{1\ 200\ 000 + 3\ 750} = 0,4569\ PV$ Skaičiuojant sumažintą PVA, reikia atsižvelgti į pasirinkimo galimybes. Kad pagrindinis PVA (0,4583 PV) būtų didesnis nei sumažintas PVA (0,4569 PV).
NEAPIBRĖŽTŲJŲ AKCIJŲ SUTARTIS: Neapibrėžtai išleidžiamos paprastosios akcijos įtraukiamos į skaičiavimą, jei sąlyga įvykdoma einamuoju laikotarpiu, net jei ji susijusi su būsimais laikotarpiais. Jeigu neapibrėžtai išleidžiamų paprastųjų akcijų sutartis sudaroma ankstesniu laikotarpiu, skaičiuojant ataskaitinio laikotarpio sumažintąjį pelną vienai akcijai laikoma, kad neapibrėžtai išleistos paprastosios akcijos egzistavo nuo einamojo laikotarpio pradžios.	
2021 m. bendrovės grynasis pelnas buvo 450 000 PV. Kadangi grynasis pelnas neviršijo 500 000 PV, atitinkama sąlyga nebuvo įvykdyta. Taigi į neapibrėžtųjų akcijų susitarimą nebuvo atsižvelgta.	2022 m. įmonės grynasis pelnas buvo 550 000 PV. Kadangi grynasis pelnas viršijo 500 000 PV, atitinkama sąlyga buvo įvykdyta. Taigi reikėtų atsižvelgti į neapibrėžtą akcijų sutartį. Vadovams išdalinamų akcijų skaičius yra toks: $\frac{550\ 000 \times 0,01}{4} = 1\ 375\ akcijos$ Sumažintas PVA yra: $\frac{550\ 000}{1\ 203\ 750 + 1\ 375} = 0,4564\ PV$ Atsižvelgus į neapibrėžtai išleidžiamas akcijas, sumažintas PVA sumažėjo iki 0,4564 PV nuo 0,4569 PV. Taigi apskaičiuojant sumažintą PVA reikėtų atsižvelgti į neapibrėžtai išleidžiamas akcijas.
KONVERTUOJAMOS OBLIGACIJOS: Skaičiuojant paprastųjų akcijų, atsirandančių konvertuojant konvertuojamas priemones, skaičių, atsižvelgiama į laiko svartinį koeficientą.	

2021 m. rugpjūčio 1 d. ūkio subjektas pardavė 3 000 konvertuojamų obligacijų. 2021 m. įmonė sumokėjo 1 000 PV palūkanų konvertuojamų obligacijų turėtojams. 2021 m. pelno mokesčio tarifas buvo 20 %.

Už obligacijas sumokėtų palūkanų vertė atskaičius mokesčius yra:

$$1\,000 \times (1 - 0,20) = 800 \text{ PV}$$

Potencialių akcijų skaičiaus svertinis vidurkis yra:

$$3\,000 \times 3 \times \frac{5}{12} = 3\,750 \text{ akcijos}$$

Sumažintas PVA yra:

$$\frac{450\,000 + 800}{1\,200\,000 + 3\,750} = 0,3745 \text{ PV}$$

Išleidus konvertuojamąsias obligacijas, sumažintas PVA sumažėjo nuo 0,375 PV iki 0,3745 PV. Todėl apskaičiuojant sumažintą PVA reikėtų atsižvelgti į konvertuojamąsias obligacijas.

$$\text{Pagrindinis PVA} = \frac{450\,000}{1\,000\,000 + 200\,000}$$

$$\text{Pagrindinis PVA} = 0,375 \text{ PV}$$

2022 m. bendrovė sumokėjo 2 400 PV palūkanų konvertuojamų obligacijų turėtojams. 2022 m. pelno mokesčio tarifas buvo 20 %.

Už obligacijas sumokėtų palūkanų vertė atskaičius mokesčius yra:

$$2\,400 \times (1 - 0,20) = 1\,920 \text{ PV}$$

Potencialių akcijų skaičiaus svertinis vidurkis yra:

$$3\,000 \times 3 \times \frac{12}{12} = 9\,000 \text{ akcijos}$$

Sumažintas PVA yra:

$$\frac{550\,000 + 1\,920}{1\,205\,125 + 9\,000} = 0,4566 \text{ PV}$$

Kai atsižvelgiama į konvertuojamąsias obligacijas, sumažintas PVA padidėja nuo 0,4564 PV iki 0,4566 PV. Todėl apskaičiuojant sumažintą PVA neturėtų būti atsižvelgiama į konvertuojamąsias obligacijas.